

Handläggare: Gunilla Schedin
Tfn: 508 09 015

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

”Gömda” barns möjlighet till skolgång - svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Johanna Westin (m) har i en motion till kommunstyrelsen föreslagit att staden ska uppvakta regeringen för att säkerställa att polisen inte ingriper mot ”gömda” flyktingbarn i skolan eller inom hälso- och sjukvården. Hon har också föreslagit att stadens skolor ska informeras om att det inte är förbjudet att erbjuda ”gömda” flyktingbarn skolgång, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Frågan om ”gömda” barns möjlighet till skolundervisning har uppmärksamrats på regeringsnivå och man har beslutat tillsätta en utredning för att närmare analysera frågan och de bestämmelser i övrigt som kan vara aktuella. Förvaltningen utgår från att utredningen bl.a. kommer att klargöra polisens roll i sammanhanget och anser därför inte att det finns anledning för staden att uppvakta regeringen. Förvaltningen anser vidare att staden, innan man eventuellt går ut med någon information till skolorna, bör förvissa sig om att det är förenligt med gällande lagstiftning att erbjuda ”gömda” barn förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom stadsmiljö- och planeringsavdelningen på uppdrag av barn- och ungdomsavdelningen. Kontakt har även tagits med social- och skoljuridiska enheten vid stadsledningskontorets juridiska avdelning och utrikesdepartementets enhet för migration och asylpolitik.

Bakgrund

Stadsledningskontorets välfärds- och utbildningsavdelning har begärt yttrande från Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av en motion från Johanna Westin (m) angående ”gömda” barns möjlighet till skolgång. Hon anser att dessa barn behöver få en utbildning oavsett var i världen de hamnar när ”byråkratins kvarnar malt färdigt”.

Enligt Johanna Westin (m) har Rädda Barnen och Svenska Flyktingrådet verkat för att de barn vars asylansökan avslagits och som fortfarande vistas i Sverige ska omfattas av rätten till utbildning. Hon uppger vidare att Norge kritiserats av FN-organet UNHCR för att det är ett av tre länder i OECD där gömda barn inte har rätt att gå i skolan.

Johanna Westin (m) anser att Stockholm ska erbjuda utbildning inom det offentliga skolväsendet, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg till de barn som väntar på utvisning. Hon framhåller att de barn som hålls ”gömda” inför verkställighet av ett avvisningsbeslut befinner sig i en mycket utsatt situation och att skolan för dessa barn kan bidra till att ge vardagen ett innehåll och den kunskapsutveckling de behöver.

Johanna Westin (m) föreslår att Stockholms stad ska uppvakta regeringen i syfte att säkerställa att polisen inte ingriper mot ”gömda” flyktingbarn i skolan eller i hälso- och sjukvården. Hon föreslår vidare att stadens skolor informeras om att det inte är förbjudet att erbjuda gömda flyktingbarn skolgång, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Motionen bifogas.

Förvaltningens synpunkter

Det är ingen tvekan om att de barn som hålls ”gömda” befinner sig i en mycket svår situation. Oavsett de bakomliggande omständigheterna till att föräldrarna, efter beslut om avvisning, väljer att ”gå under jorden” drabbas barnen hårt. Genom att inte gå i skolan går barnet inte bara miste om kunskaper utan också om den sociala gemenskap och fostran i övrigt som följer av att delta i skolundervisning. Som Johanna Westin framhållit är det inte barnen själva som valt att lämna sitt hemland och söka asyl i Sverige och de kan därför inte lastas för den situation de befinner sig i.

Förvaltningen anser att barns rätt till utbildning är grundläggande och att alla barn som vistas i Sverige bör tillförsäkras möjlighet att gå i skolan. Samtidigt kan man naturligtvis fråga sig i vilken utsträckning människor som vistas illegalt i

landet ska ha rätt att ta del av samhällets service. Detta är dock i första hand en politisk fråga som förvaltningen inte kan ta ställning till.

Av 9 § förordningen om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för asylsökande barn m.fl. framgår att ”den som håller sig undan så att ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas har inte *rätt* till utbildning, förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg. Däremot finns en bestämmelse i grundskoleförordningen som gör det *möjligt* för kommunen att erbjuda dessa barn plats i grundskolan. Detta regleras i grundskoleförordningens 6 kap 2 § 2 st där man slår fast att ”en kommun som elev i sin grundskola får ta emot ett barn som inte räknas som bosatt i Sverige”. Det finns inga motsvarande bestämmelser beträffande förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, men det torde inte föreligga något hinder att erbjuda plats även i dessa verksamheter.

Sammanfattningsvis betyder detta att föräldrarna till ”gömda” barn inte kan *kräva* att barnet ska beredas plats i grundskolan. Det är däremot inget som hindrar att kommunen *erbjuder* möjlighet till grundskoleundervisning. Vad gäller förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg tycks det däremot rent rättsligt vara något oklart.

Frågan om ”gömda” barns möjlighet till skolundervisning har uppmärksamrats på regeringsnivå och man har beslutat tillsätta en utredning för att närmare analysera frågan och de regler och bestämmelser i övrigt som kan vara aktuella i sammanhanget. I avvaktan på utredningens förslag har riksdagen i budget för år 2006 avsatt 50 mnkr som ett generellt bidrag till kommunerna för att kunna bereda gömda barn möjlighet till skolgång.

Johanna Westin föreslår att Stockholms stad ska uppvakta regeringen i syfte att säkerställa att polisen inte ingriper mot gömda flyktingbarn i skolan eller i hälso- och sjukvården. Enligt nu gällande lagstiftning har vissa myndigheter skyldighet att underrätta polisen om ”utlännings vistelse” i Sverige. Av 6 kap 1 -2 §§ utlänningsförordningen framgår bl.a. att ”skolstyrelse, när utlännings första gången skrivs in i grundskolan” är skyldig att underrätta polismyndigheten. Samma skyldighet finns också för socialnämnd ”när nämnden första gången vidtar åtgärd i ett ärende om socialtjänst som angår utlännings”.

Förvaltningen kan inte se att det finns anledning för Stockholms stad att, som Johanna Westin föreslår, uppvakta regeringen vad gäller frågan om polismyndighetens roll i de fall ”gömda” barn tas emot i skolan eller aktualiseras inom hälso- och sjukvården. Förvaltningen förutsätter att den utredning man nu beslutat tillsätta kommer att ta upp den typen av frågor och därmed klargöra olika myndigheters roll i dessa sammanhang.

Vad gäller Johanna Westins förslag om att staden ska informera skolorna om att det inte är förbjudet att erbjuda gömda barn skolgång, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg är förvaltningen tveksam. Frågan om huruvida det är förenligt

med gällande lagstiftning att erbjuda förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg måste naturligtvis först klarläggas. Som förvaltningen ser det är det också viktigt att staden, om man skulle gå ut med information till stadens skolor, även informerar om den underrättelseskyldighet till polisen som föreligger enligt utlänningsförordningen samt om skyldigheten enligt 14 kap 1 § socialtjänstlagen om att vid misstanke om missförhållanden göra anmälan till socialnämnden även vad gäller de ”gömda” barnen. Den statliga utredning man beslutat tillsätta kommer sannolikt att kunna ge svar på dessa frågor och förvaltningen anser därför att det finns anledning att avvakta ett klargörande av de rättsliga förhållanden.

Bilaga

Motion från Johanna Westin (m) angående ”gömda” barns rätt till skolgång.